

KORTRAPPORT

Integrering av hållbarhetsrisker i företagsstyrningen

20 mars 2024

Sammanfattning

De flesta värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare¹ bedöms ha integrerat hållbarhet i sin verksamhet. Däremot varierar omfattningen av integreringen mellan företagen, liksom deras kunskaper och metoder. Det visar en fördjupad analys som Finansinspektionen (FI) har gjort. FI uppmanar därför företagen att fortsätta att fokusera på området för att säkerställa att de uppfyller kraven i regelverken.

Under 2022 kompletterades reglerna i Mifid 2, Ucits-direktivet och AIFMD med krav på företagen att integrera och beakta hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker i sina processer, system och interna kontroller. Enligt kraven ska företagen också säkerställa att de har teknisk kapacitet och kunskap för att hantera hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker. Kraven infördes genom delegerade akter. FI har i en fördjupad analys granskat hur ett urval av värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare har beaktat dessa nya krav.

Analysen visar att merparten av företagen har integrerat hållbarhet i sina styrdokument och de har även identifierat hållbarhetsrisker i sin verksamhet. De flesta företagen bedömer också att de har kompetens om hållbarhet både i styrelsen och hos de centrala funktionerna. Vi ser dock att omfattningen av integrering samt kunskap och metoder för att identifiera och bedöma hållbarhetsrisker varierar hos de olika företagen.

Sammanfattningsvis ser vi ett generellt behov av fortsatt arbete hos företagen för att de ska uppfylla kraven i regelverken. FI förväntar sig därför att företagen har fokus på området och att de tar del av slutsatserna i denna rapport.

Den fördjupade analysen

FI har kartlagt hur värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare har beaktat kraven i de delegerade akterna på att integrera och beakta hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker i verksamheten. FI:s analys grundar sig på svaren i en enkät som skickades till totalt 25 företag.

Inledning

Hållbarhetsrisker kan ha en direkt inverkan på företagets verksamhet och finansiella ställning. Riskerna kan också få konsekvenser för företagets kunder, exempelvis genom att de påverkar avkastningen på sparprodukter. Samtidigt kan företagen även genom sin verksamhet och sina investeringsbeslut påverka hållbarhetsfaktorer. Företagen måste beakta båda dessa perspektiv i styrningen av sin verksamhet. Att ta hänsyn till de två infallsvinklarna brukar kallas för det dubbla materialitetsperspektivet. För att företagen ska kunna identifiera och hantera hållbarhetsrisker och även bedöma hur företagets verksamhet påverkar hållbarhetsfaktorer så krävs det att företagets styrdokument, processer och rutiner beskriver hur det arbetet går till. Hållbarhetsrisker och hållbarhetsfaktorer behöver alltså integreras i företagets interna styrning och kontroll. För att uppnå detta krävs även relevant kompetens inom företaget.

Under 2022 kompletterades reglerna i Mifid 2², UCITS-direktivet³ och AIFMD⁴ med krav på företagen att integrera och beakta hållbarhetsfaktorer och hållbarhetsrisker i interna förfaranden och organisatoriska arrangemang. Kraven infördes genom delegerade akter⁵. Syftet med de nya kraven är att klargöra att företagen behöver bedöma inte bara alla relevanta finansiella risker utan även alla relevanta hållbarhetsrisker enligt definitionen i förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar (EU) 2019/2088 (SFDR)⁶. En hållbarhetsrisk är enligt denna definition en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som – om den skulle inträffa – kan ha en faktiskt eller potentiell betydande negativ inverkan på investeringens värde.⁷ Hållbarhetsfaktorer definieras i SFDR som miljörelaterade, sociala och personalrelaterade frågor, respekt för mänskliga rättigheter samt bekämpning av korruption och mutor.⁸ För att säkerställa att interna förfaranden och organisatoriska arrangemang verkligen införs och följs, ska företagets processer, system och interna kontroller ta hänsyn till hållbarhetsrisker. Och för att analysera dessa risker krävs teknisk kapacitet och kunskap.

För att kartlägga hur värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare har beaktat de nämnda reglerna genomförde FI under 2023 en fördjupad analys. Som underlag till den fördjupade analysen skickade vi ut en enkät till 25 företag (12 värdepappersbolag, 9 fondbolag och 4 AIF-förvaltare). Frågorna i enkäten baserades på regelverkskrav, men innehöll även generella frågor för att öka FI:s kännedom om hur företagen arbetar med hållbarhetsfrågor i sin verksamhet. Enkäten innehöll bland annat frågor om hur företagen har integrerat hållbarhetsrisker i företagsstyrningen, om identifierade

hållbarhetsrisker, aktsamhet i investeringar samt styrelsens och de centrala funktionernas kompetens inom området hållbarhet. Baserat på företagets enkätsvar har FI gjort iakttagelser och bedömningar som vi presenterar i denna rapport.

Integrering av hållbarhetsrisker i verksamheten

Värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare ska identifiera och hantera de risker som deras verksamhet utsätts för. Genom de delegerade akterna infördes uttryckliga krav på att företagen ska integrera hållbarhetsrisker. För att företagen på ett strukturerat sätt ska kunna identifiera och hantera risker i verksamheten krävs att de har rutiner och processer på plats för detta. Regelverken ställer krav på att företagen identifierar, bedömer och hanterar hållbarhetsrisker på samma sätt som andra risker i företagets riskhantering. Detta innebär att företagen ska integrera hållbarhetsrisker i relevanta styrdokument, processer och rutiner.

FI ser positivt på att samtliga fondbolag och AIF-förvaltare i analysen har svarat att de har integrerat hållbarhetsrisker i sina styrdokument för riskhantering samt placeringar. Utifrån enkätsvaren noterar vi även att dessa företag i stor utsträckning har angett att de har inkluderat hållbarhetsrisker i till exempel styrdokument för ersättningspolicyer och styrdokument för att hantera intressekonflikter.

Enkätsvaren visar på en lägre grad av integrering av hållbarhetsrisker i styrdokument bland värdepappersbolagen än i de andra bolagen. Dessutom varierar omfattningen av den integrering som har gjorts i styrdokument. Bland dessa företag har integreringen i viss utsträckning gjorts i bland annat styrdokument för riskhantering, investerings-, produktstyrnings- och rådgivningsprocesser samt ersättningspolicyer. Vi noterar dock att nästan hälften av värdepappersbolagen i analysen inte har integrerat hållbarhetsrisker i sina styrdokument för riskhantering. FI anser att det finns utrymme för förbättring och att företagen utifrån sina egna verksamheter bör analysera i vilka styrdokument som hållbarhetsrisker ska integreras för att uppfylla kraven i regelverken.

Utifrån enkätsvaren kunde vi notera att det råder en viss oklarhet kring vilka företag som omfattas av reglerna, framför allt hos värdepappersbolagen. Vi uppfattar att några företag har tolkat att kraven i den delegerade förordningen till Mifid 2 har en koppling till begreppet finansmarknadsaktör som används i SFDR⁹. FI vill här förtydliga att de aktuella kraven i den delegerade förordningen gäller samtliga värdepappersbolag. Även värdepappersbolag som inte är finansmarknadsaktörer enligt SFDR ska alltså beakta hållbarhetsrisker i sina verksamheter enligt kraven i den delegerade förordningen.

Identifierade hållbarhetsrisker

Hållbarhetsrisker materialiseras genom de traditionella finansiella riskerna. Det innebär att företagen behöver identifiera och bedöma hållbarhetsrisker och deras påverkan på traditionella risker för att kunna hantera även dem i riskhanteringen.

Två tredjedelar av företagen hade identifierat någon typ av hållbarhetsrisk i sin verksamhet, men fördelningen mellan de olika företagstyperna varierade. Samtliga AIF-förvaltare, nästan alla fondbolag och knappt hälften av värdepappersbolagen hade identifierat hållbarhetsrisker. Alla utom ett av dessa företag bedömde också att en eller flera hållbarhetsrisker var väsentliga för verksamheten.

De hållbarhetsrisker som flest företag hade bedömt som väsentliga för verksamheten visar vi i tabellen nedan.

Tabell 1. Hållbarhetsrisker och antal företag som bedömt risken vara väsentlig

Hållbarhetsrisk	Antal
Klimatrisk, omställningsrisk	14
Klimatrisk, fysisk risk	13
Styrningsrelaterad risk	12
Social risk	10
Miljörisk relaterad till biologisk mångfald	5

Källa: Finansinspektionen

Företagen bedömer att hållbarhetsrisker materialiseras genom flera olika riskkategorier. Vilka riskkategorier som är mest relevanta beror troligen delvis på vilken typ av verksamhet som företaget driver. När det gäller klimatrisker, både fysisk risk och omställningsrisk, bedömer majoriteten av företagen att de materialiseras genom marknadsrisk, ryktesrisk samt kreditrisk. För övriga typer av hållbarhetsrisker svarade nästan alla företag att de materialiseras genom ryktesrisk, vilket var det vanligast förekommande svaret för alla hållbarhetsrisker utom de klimatrelaterade riskerna.

De företag som angett att de inte har identifierat hållbarhetsrisker i verksamheten beskrev på olika sätt hur de hade kommit fram till det. I flera fall var det utifrån beskrivningarna oklart om företaget överhuvudtaget hade gjort någon analys för att identifiera hållbarhetsrisker, eller om den analys som hade gjorts hade visat att hållbarhetsrisker inte hade kunnat identifieras i verksamheten. FI vill peka på vikten av att företagen inom ramen för riskhanteringen gör nödvändiga analyser för att kunna identifiera potentiella hållbarhetsrisker.

Att kvantitativt kunna bedöma hållbarhetsrisker är också en del av arbetet med att integrera hållbarhetsrisker i riskhanteringen och behandla dem på samma sätt som övriga risker. Det finns fortfarande utmaningar med att mäta hållbarhetsrisker. FI förväntar sig dock att företagen i takt med utvecklingen av mätmetoder också arbetar för att kvantitativt kunna bedöma hållbarhetsrisker inom de områden och i den omfattning det bedöms vara relevant.

Utifrån enkätsvaren bedömer vi att kunskapen och metoderna för att identifiera och bedöma hållbarhetsrisker varierar hos företagen, och deras beskrivningar indikerar att företagen har kommit olika långt i det här arbetet. Vissa företag har kommit förhållandevis långt. Dessa företag gav tydliga och konkreta beskrivningar av hur de genomför analyser för att identifiera hållbarhetsrisker, hur dessa mäts samt hur de följs upp.

Aktsamhet i investeringar – det dubbla perspektivet

Att beakta hållbarhetsrisker i investeringar och att ta hänsyn till investeringarnas huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer är två olika perspektiv, som tillsammans brukar kallas för det dubbla materialitetsperspektivet. Dubbel materialitet omfattar alltså dels riskperspektivet – hur värdet av företagets investeringar påverkas av hållbarhetsrisker, dels påverkansperspektivet – hur företagets investeringar påverkar olika hållbarhetsfaktorer.

Genom att integrera hållbarhetsrisker i den ordinarie riskhanteringen, bör företagen även beakta hållbarhetsrisker när de identifierar, bedömer och hanterar de risker som är relevanta för företaget i deras investeringar. De flesta av företagen svarade att de bedömer om hållbarhetsrisker påverkar deras investeringar. De företag som svarade att de *inte* bedömer om hållbarhetsrisker påverkar investeringar var värdepappersbolag. Deras förklaring till det var att de inte genomför några investeringar inom ramen för sin verksamhet.

FI förväntar sig att företagen, i tillämpliga fall, tar hänsyn till de huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer som följer av deras investeringsstrategier och investeringsbeslut. För de företag som omfattas av kraven i SFDR finns dessutom regler om de upplysningar som ska lämnas om beaktande av huvudsakliga negativa konsekvenser, både i de fall de beaktas och i de fall de inte beaktas.¹⁰ Två tredjedelar av företagen svarade att de beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer. De företag som svarade att de inte beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer var värdepappersbolag och AIF-förvaltare. Företagens förklaring till varför de inte beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser var i de flesta fall att de inte fattar några investeringsbeslut eller att deras verksamhet inte omfattas av kraven i SFDR. I några fall svarade företagen att de har valt att inte beakta huvudsakliga negativa konsekvenser. Anledningen till det var enligt företagen primärt på grund av brist på data.

Vi bad företagen att även beskriva hur de bedömer om hållbarhetsrisker påverkar investeringar och hur de beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser. FI förväntade sig att företagens beskrivningar skulle ge information och en förståelse för om och hur företagen beaktar regelverken. Beskrivningarna av hur företagen bedömer om hållbarhetsrisker påverkar investeringar var i flera fall relativt omfattande och gav god information. För några företag kunde vi dock inte helt tydligt utläsa hur detta görs,

varför mer information hade varit värdefull. När det gäller beskrivningen av hur huvudsakliga negativa konsekvenser beaktas, så saknades i många fall information för att kunna bedöma om kraven på upplysningar enligt SFDR uppfylls. Andra företag beskrev detaljerat hur de beaktar de huvudsakliga negativa konsekvenserna. Sammantaget varierade beskrivningarna och FI ser generellt ett utrymme för förbättringar här.

Kompetens

FI har vid flera tillfällen betonat att styrelsens ansvar inkluderar hållbarhet, och att dess roll är betydelsefull för att framgångsrikt integrera hållbarhet i verksamhetens alla delar. För att ett företag på ett ändamålsenligt sätt ska kunna beakta hållbarhetsrisker och hållbarhetsfaktorer enligt kraven i de delegerade akterna krävs dessutom att relevanta funktioner har kunskap om kraven. Av de delegerade akterna framgår att företagen behöver kunskap för att beakta hållbarhetsrisker¹¹.

Ett företags ledning ansvarar för att företaget fullgör de skyldigheter som gäller för verksamheten¹². Det innefattar även ett ansvar för att företaget fullgör skyldigheterna som ställs enligt tillämpliga bestämmelser om beaktande av hållbarhetsrisker och hållbarhetsfaktorer. Ledningen måste därför ha den kompetens som krävs för att säkerställa att företaget uppfyller dessa krav.

Alla utom ett fåtal företag har svarat att styrelsen har hållbarhetskompetens, i vissa fall på en grundläggande nivå, i andra fall en mer djupgående kompetens. Samtliga företag uppgav att funktionen för regelefterlevnad har kompetens om hållbarhetsrisker, och i stort sett alla företag svarade att denna kompetens även finns hos funktionen för riskhantering. I de flesta fall omfattade dessa funktioners rapportering till styrelsen även hållbarhetsrisker. När det gäller funktionen för internrevision var andelen företag som svarade att den har kompetens om hållbarhetsrisker något lägre, och enbart hälften av företagen svarade att deras rapportering till styrelsen även omfattar hållbarhetsrisker.

FI vill lyfta vikten av att hållbarhetskompetensen inom företagen utvecklas när behov uppstår utifrån förändringar av kunskapsläget och regelutvecklingen på hållbarhetsområdet. Iakttagelser i den fördjupade analysen indikerar att kompetensen i vissa fall behöver förbättras för att säkerställa att företagen förstår och uppfyller kraven i relevanta regelverk.

Slutsatser

Analysen visar att merparten av företagen bedöms ha integrerat hållbarhet i sina styrdokument, men omfattningen varierar och FI noterar att en del arbete kvarstår. FI vill uppmärksamma företagen på att samtliga värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare omfattas av kraven i den tillämpliga delegerade akten och att

utgångspunkten därför bör vara att de integrerar hållbarhetsrisker i relevanta styrdokument.

Vidare visar analysen att en majoritet av företagen har identifierat hållbarhetsrisker i sin verksamhet, dock bedömer vi att kunskap och metoder för att identifiera och bedöma hållbarhetsrisker varierar hos de olika företagen. FI vill peka på vikten av att företagen, inom ramen för riskhanteringen, gör de analyser som krävs för att kunna identifiera potentiella hållbarhetsrisker. Företagen kan också behöva utveckla arbetet med att bedöma hållbarhetsrisker, och då även kvantitativt inom de områden och i den omfattning det bedöms vara relevant.

FI ser positivt på att de flesta företagen i analysen bedömer att de har kompetens om hållbarhet både i styrelsen och hos de centrala funktionerna. Utifrån våra iakttagelser väcks dock frågor om nivån på hållbarhetskompetensen i företagen. Enligt vår samlade bedömning behöver den i vissa fall förbättras. FI vill lyfta vikten av att företagen har den hållbarhetskompetens som krävs för att säkerställa att de kan uppfylla kraven i relevanta regelverk, och att kompetensen följer utvecklingen på området.

Analysen visar sammanfattningsvis att det finns ett generellt behov av fortsatt arbete hos företagen för att de ska uppfylla kraven i regelverken. FI förväntar sig därför att företagen har fokus på området och att de tar del av slutsatserna i denna rapport. Företagens fortsatta arbete för att uppfylla kraven i regelverken kan komma att följas upp i vår tillsyn.

¹ Förvaltare av alternativa investeringsfonder.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010.

⁵ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1253 av den 21 april 2021 om ändring av delegerad förordning 2017/565 vad gäller integrering av hållbarhetsfaktorer, hållbarhetsrisker och hållbarhetspreferenser i vissa organisatoriska krav och villkor för verksamheten för värdepappersföretag. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2021/1270 av den 21 april 2021 om ändring av direktiv 2010/43/EU vad gäller hållbarhetsrisker och hållbarhetsfaktorer som ska beaktas för företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag). Ändringarna i direktivet har genomförts i svensk rätt genom ändringar i Finansinspektionens föreskrifter om värdepappersfonder (FFFS 2013:9) Kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1255 av den 21 april 2021 om ändring av delegerad förordning (EU) nr 231/2013 vad gäller hållbarhetsrisker och hållbarhetsfaktorer som ska beaktas av förvaltare av alternativa investeringsfonder.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn.

⁷ Se artikel. 2.22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088.

⁸ Se artikel. 2.24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088.

⁹ Se artikel. 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088.

¹⁰ Se artikel. 4 samt 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088.

¹¹ Se skäl 3 i de delegerade akterna.

¹² Se 7 kap. 9 § i FFFS 2013:9, art. 60.1 i den delegerade förordningen 231/2013 samt art. 25.1 i den delegerade förordningen 2017/565.